

Asia: VN/26031/2020-VM-5

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta

VTJ-lain muutokset

- **Näettekö ehdotetun VTJ-lain muutoksen tehokkaaksi keinoksi vähentää tietoturvaloukkausten uhreille aiheutuvaa vahinkoa? Onko muita tehokkaampia keinoja vähentää uhreille aiheutuvaa vahinkoa?**
- **Viitaten kappaleeseen 4.1. keskeisistä ehdotuksista, tulisiko selvitysvastuun jakautumisesta säätää henkilötunnuksen muuttamista hakevan ja Digi- ja väestötietoviraston välillä? Tulisiko Digi- ja väestötietovirastolle säätää jokin erityinen tiedonsaantioikeus vireillä olevaan rikosasiaan liittyvistä tiedoista siinä tapauksessa, että selvitysvastuun jakautumisen katsottaisiin edellyttävän nykyistä laajempaa tiedonsaantioikeutta?**

Henkilötunnuksen uusiminen on yksi keino turvata tietosuojarikoksen uhria. Se ei saa kuitenkaan olla ainoa keino, vaan lainsäädännössä pitää ehkä aiempaakin tarkemmin rajata niitä tahoja, joilla on oikeus henkilötunnuksen tallentamiseen tietojärjestelmiinsä. Vahvalla tunnistautumisella henkilö voidaan tunnistaa ilman henkilötunnusta. Myös tallentamiseen oikeutettujen tahojen tulee rajoittaa henkilöstönsä pääsyä henkilötietoihin, erityisesti henkilötunnukseen. Esim. Teleoperaattorin myyjät (jopa jälleenmyyjät) soittaessaan soittolistojen perusteella kuluttajille usein kysyvät henkilötunnusta, vaikka soittavat jo tunnistetun henkilön operaattorin tietokannasta löytyneeseen puhelinnumeroon.

Tulisi myös miettiä, millaista lainsäädäntöä ja mitä keinoja olisi, että väärinkäytösyrietykset voitaisi havaita ja eliminoida mahdollisimman pitkälle. Perusteluissa onkin jo puututtu esim. pikavippifirmojen puutteellisiin tunnistautumiskeinoihin.

Tärkeää on myös se, että henkilön joka muutosta hakee, tulee täyttää vahvat kriteerit siltä osin, että uhka väärinkäytölle on ilmeinen.

Vaikutusten arviointi

- **Keskeiset kehitys- ja tarkennuskohteet esityksen vaikutusten arvioinnin osalta (esimerkiksi vaikutukset tietoja käsittelevien tiedonhallintaan ja tietoaaineistojen muodostamiseen tai vaikutukset asiakkaisiin, mikäli asiakas ei ole toteuttanut hänen vastuullaan olevia toimenpiteitä).**

On ilmeistä, että tämä yhtenä keinona pienentää henkilötietojen väärinkäytösten mahdollisuuksia. Tämä edellyttää luonnollisesti muutoksia tietojärjestelmien tiedonvaihtoon, mikäli muutosten määrä kasvaa kovin suureksi. Perustelujen mukaisesti edellyttää myös muutosta hakevalta henkilöltä suurta aktiivisuutta, joten ns. varmuuden vuoksi vaihto tuskin nousee suureksi ongelmaksi.

Tämä edellyttäneee myös läheistä yhteistyötä kirkon kanssa kirkkoon kuuluvien osalta, jotta virkatodistusten ketjut pysyvät aukottomina. Saattaa edellyttää kirkolta melko suuriakin muutoksia tietojärjestelmiinsä.

Uskomme, että tällä on myös tärkeä psykologinen vaikutus – se antaa turvallisuuden tunnetta niille, jotka ovat joutuneet rikoksen uhriksi.

Yleiset kommentit

- **Yleiset kommentit hallituksen esityksen luonnoksesta**

Perusteltu lain muutos.

On kuitenkin syytä edellyttää viranomaisilta aina neuvottelut/neuvontaa muutosta hakeville, jotta hakija ymmärtää kaikki muutoksen vaikutukset (passi, ajokortti, omakanta, pankkikortit- ja tunnukset, opintotodistukset yms. jotka perusteluissa käsitelty).

Ns. jokapäiväistä riskiä lisää se, että passissa ja henkilötodistuksessa henkilötunnus on selväkielisenä, voisiko se olla vain koneluettavana ja salattuna. Henkilötunnuksen lähettäminen esim. sähköpostissa muodostaa tietosuojariskin. Kaikkien tahojen, jotka käsittelevät ja voivat edellyttää henkilötunnuksella varustettujen dokumenttien lähettämistä, tulisi tarjota turvasähköpostipalvelu.

Vuorikoski Mikko
Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori